

Nr 62

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om höjning av ortsavdragen vid beskattningen, m. m.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande vid riksdagens början väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

A) de likalydande motionerna I: 72 av herr *Ragnar Bergh* och II: 87 av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av skatteförfattningarna att de statliga och kommunala ortsavdragen höjes med 200 kr. för ensamstående och med 400 kr. för gifta och därmed jämställda, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga författningsändringar;

B) de likalydande motionerna I: 141 av herr *Arvidson* och II: 168 av herr *Regnéll m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, efter företagen utredning, för 1962 års riksdag framlägga förslag om en indexreglering av dels ortsavdragen, dels inkomstskatteskalornas skiktintervaller;

C) de likalydande motionerna I: 347 av herr *Boheman m. fl.* och II: 408 av herr *Rydén m. fl.*, vari hemställts,

1. att riksdagen måtte besluta höja ortsavdragen vid den statliga inkomstskatten med 500 kr. för gift skattskyldig liksom för ensamstående skattskyldig med hemmavarande minderårigt barn och med 250 kr. för övriga, ensamstående skattskyldiga att gälla fr. o. m. den 1 januari 1962; samt
2. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig ändring i gällande författning;

D) de likalydande motionerna I: 348 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 411 av herr *Hjalmarson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att allmänna skatteberedningen skall få i uppdrag att, med beaktande av vad i motionerna anförts, så snart ske kan framlägga förslag om barnavdrag vid beskattningen;

E) de likalydande motionerna I: 462 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 543 av herr *Hedlund m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utarbetande och framläggande av plan för skattesänkning genom successiv höjning av de skattefria ortsavdragen upp till, räknat efter gift inkomsttagare i ortsgrupp V, 5 000 kr. i enlighet med motiveringen;

F) de likalydande motionerna I: 470 av herr *Jonasson* och II: 547 av herr

Magnusson i Jönköping *m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning vid pågående skatteöversyn av frågan om återställande av de skattefria ortsavdragen till det realvärde, som avdragen hade efter den senaste beloppsjusteringen, så ock av möjligheterna att genom indexreglering för framtiden garantera upprätthållande av ortsavdragens realvärde, samt om framläggande snarast möjligt av de förslag, som prövningen kan föranleda; ävensom

G) motionen II: 546 av fru *Kristensson* och fröken *Wetterström*, vari hemställt,

a) att riksdagen måtte besluta

- 1) att för ensamstående skattskyldig, som fyllt 67 år liksom för gifta skattskyldiga, som sammanlever och som båda fyllt 67 år, ortsavdraget skall fördubblas och
- 2) att för gifta skattskyldiga, som sammanlever och av vilka den ene maken fyllt 67 år, ortsavdraget skall höjas med det för ensamstående i samma ortsgrupp gällande ortsavdraget; samt

b) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga författningsändringar.

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit följande i anledning av propositionen nr 150 väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 669 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 801 av herr *Hedlund m. fl.*, vari bl. a. hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära

att en plan måtte utarbetas och framläggas för innevarande års höstriktdag angående skattesänkning genom successiv höjning av de skattefria ortsavdragen upp till, räknat efter ortsgrupp V, 5 000 kronor för makar och 2 500 kronor för ensamstående i enlighet med vad i motionerna anförts; samt

att en plan måtte framläggas till årets höstriktdag angående kompensation till kommunerna för skattebortfall, som föranledes av den förordade höjningen av ortsavdragen, i enlighet med vad i motionerna anförts;

II) de likalydande motionerna I: 670 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 802 av herr *Hjalmarson m. fl.*, vari bl. a. hemställt, att riksdagen måtte

a) antaga följande

Förslag

till

*lag angående ändrad lydelse av 48 och 65 §§ kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370).*

Häri genom förordnas, att 48 och 65 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola erhålla följande ändrade lydelse.

48 §.

1 mom. Samtliga orter — — — Konungen jämkas.

2 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret, äger, utom i fall som i 3 mom. sägs, att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgroup I 3 860 kronor, i ortsgroup II 4 020 kronor, i ortsgroup III 4 180 kronor, i ortsgroup IV 4 340 kronor och i ortsgroup V 4 500 kronor.

Gift skattskyldig — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (*ensamstående*) äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgroup I 1 930 kronor, i ortsgroup II 2 010 kronor, i ortsgroup III 2 090 kronor, i ortsgroup IV 2 170 kronor och i ortsgroup V 2 250 kronor.

Har skattskyldig — — — tiotal kronor.

3 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret och som enligt bestämmelserna i 3 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering är ålders- eller invalidpensionär eller vars make är sådan pensionär, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter, därest endast en av makarna är pensionär som i första stycket sagts, kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgroup I 5 400 kronor, i ortsgroup II 5 500 kronor, i ortsgroup III 5 600 kronor, i ortsgroup IV 5 700 kronor och i ortsgroup V 5 800 kronor.

Därest sammanlevande makar båda äro pensionärer enligt ovan, åtnjutes kommunalt ortsavdrag med 7 000 kronor.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställs änka, änkling eller frånskild) äger, därest han haft hemmavarande barn under 16 år, likaledes åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 7 000 kronor.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sagts äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 3 500 kronor.

4 mom. Skattskyldig fysisk — — — tiotal kronor.

65 §.

Frågan, huruvida skattskyldig är ålders- eller invalidpensionär och huruvida skattskyldig haft barn eller icke, liksom ock frågan om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret.

I fråga — — — följande beskattningsåret.

Har eljest — — — för taxeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1962 eller tidigare år.

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t, efter därom företagen utredning, måtte med beaktande av vad i motionerna anförts förelägga 1962 års riksdag förslag rörande en väsentlig överflyttning från primärkommuner och landsting till staten av kostnader, vilka helt beror av statliga beslut och över vilkas storlek kommunerna alltså ej kan råda;

III) de likalydande motionerna I: 676 av herr *Lundström m. fl.* och II: 804 av herr *Ohlin m. fl.* vari hemställts, att riksdagen måtte

dels besluta att som ett led i en lindring av inkomstskatten göra en första höjning av Ortsavdragen vid statlig och kommunal inkomstskatt med 500 kronor för gift skattskyldig liksom för ensamstående skattskyldig med hemmavarande minderårigt barn och med 250 kronor för övriga, ensamstående skattskyldiga att gälla fr. o. m. den 1 januari 1962, därvid bevillningsutskottet förutsatts skola utarbета förslag till erforderlig författningsändring;

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att skatteberedningen i samband med behandlingen av Ortsavdragsfrågan måtte utarbета förslag till särskilda bottenavdrag för folkpensionärer, som kan göra smärre inkomster vid sidan av folkpensionen i ökad utsträckning skattefria;

ävensom uttala att kommunerna skall kompenseras för det genom Ortsavdragshöjningen minskade skatteunderlaget genom att kommunernas kostnader för invalidpensionerna inom folkpensioneringen övertas av staten och att, i avvaktan härpå kommunerna övergångsvis skall av statsmedel erhålla kompensation för inkomstbortfallet, samt hemställa att förslag i sistnämnda avseende snarast förelägges riksdagen.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 87, II: 168, II: 408, II: 411, II: 543, II: 546, II: 547, II: 801, II: 802 och II: 804.

Jämlikt 48 § 1 mom. kommunalskattelagen indelas samtliga orter i riket av Kungl. Maj:t i Ortsgrupper. Antalet Ortsgrupper skall utgöra fem (Ortsgrupp I—Ortsgrupp V) eller det lägre antal, som fastställles genom särskild författning. Enligt förordning den 5 juni 1953 (nr 406) har antalet Ortsgrupper vid skattegrupperingen från och med den 1 januari 1954 tills vidare be-

gränsats till fyra (ortsgrupp II—ortsgrupp V). Genom beslut vid innevarande års riksdag har ortsgrupp II slopats, därvid kommunerna i denna ortsgrupp avsetts skola uppflyttas till ortsgrupp III fr. o. m. den 1 januari 1962.

Enligt bestämmelser i 48 § kommunalskattelagen och 8 § förordningen om statlig inkomstskatt erhåller den skattskyldige (dock inte bolag och andra juridiska personer) i regel vid inkomstbeskattningen ett skattefritt avdrag (ortsavdrag) från sin i hemortskommunen taxerade inkomst. Ortsavdragets belopp är differentierat efter ortsgrupp. De från och med 1961 års taxering gällande ortsavdragen, vilka är lika stora vid den statliga och kommunala taxeringen, uppgår för helt år till följande belopp.

Ortsavdragskategori	Ortsgrupp			
	II	III	IV	V
Gift skattskyldig ävensom ensam skattskyldig med barn	3 520	3 680	3 840	4 000
Ensamstående skattskyldig	1 760	1 840	1 920	2 000

Vid fastställande av ortsavdragens belopp har utgångspunkten varit att skillnaden mellan ortsavdragen för två intill varandra liggande ortsgrupper skulle utgöra 4 procent av ortsavdraget i högsta dyrort. Viss överensstämmelse har tidvis rått mellan skattegrupperingen och lönegrupperingen i fråga om spännvidd. Från och med den 1 januari 1957 uppgår emellertid den horisontala spännvidden mellan högsta och lägsta tillämpade ortsgrupp (ortsgrupp II—ortsgrupp V) å nedre delen av löneplan A till omkring 16 procent.

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I *motionerna I: 72 och II: 87* erinras inledningsvis om att konsumentprisindex år 1957 då den nuvarande ortsavdragsnivån fastställdes var 145. Nu uppgår det till 160. Fördyringen sedan 1957 uppgår alltså till ca 10 procent. Den inträffade penningvärdeförsämringen innebär, att ortsavdragen förlorat en del av sitt realvärde, vilket medför att inkomstbelopp som enligt 1957 års beslut skulle vara skattefria nu genom inflationen återförts till beskattning. Dessa belopp uppgår till inemot 200 kr. för ensamstående och 400 kr. för familjeförsörjare.

En automatisk skatteskärpning har alltså ägt rum. Och eftersom ortsavdraget representerar en förhållandevis större andel av årsinkomsten ju lägre denna är har denna skatteskärpning drabbat de lägre inkomsterna förhållandevis hårdast. För kommunalskattens del gäller att skatteskärpningen

även i kronor räknat varit större ju lägre inkomsten varit medan den högre inkomsttagaren kunnat få skattelättnad. Hur stora de förändringar i kommunalskatten är som föranletts av inflationen belyses även i motionen II: 87 intagen sammanställning, avseende gift person i ortsgrupp III. Därvid antas att utdebiteringen vid nuvarande Ortsavdrag är 15 kr. per skattekrona men vid ett med 200 resp. 400 kr. höjt avdrag måste sättas till 15:50.

Av sammanfattningen framgår att en skattehöjning inträtt för inkomsttagare med årsinkomster upp till 15 000 kr. och skattelättnader för inkomsttagare med årsinkomst av 20 000 kr. och däröver.

Motionärerna finner det högst angeläget att den sålunda belysta, orättmätiga automatiska skatteskärpningen för lägre inkomster elimineras genom en höjning av Ortsavdragen — de kommunala såväl som de statliga — med ca 10 %.

Mot en höjning av de kommunala Ortsavdragen anföres stundom att en utdebiteringshöjning blir oundviklig. Det anses att man härigenom försämrat kommunens ekonomiska förhållanden. Ett sådant resonemang är emellertid icke hållbart. Det vidtas ingen åtgärd för att öka kommunens utgifter och ej heller för att minska dess inkomster vid sidan av kommunalskatterna. Det belopp, som skall repartiseras bland kommunens skattebetalare, röner med andra ord i och för sig inget inflytande av Ortsavdragsförändringen. Resultatet blir endast en omfördelning av skattebelastningen. I det fall Ortsavdragshöjningen endast innebär ett återställande av den reella avdragsnivån vid den tid då avdragen fastställdes, innebär åtgärden dessutom blott ett återställande av den skattefördelning som vid riksdagens ställningstagande bedömts såsom riktig.

Den under senare år förda diskussionen kring dyrortsgupperingen vid beskattningen ger vid handen, att skälen för ett bibehållande av denna gradering väsentligt försvagats. Med hänsyn härtill föreslås, att Ortsavdragshöjningen sättes till samma belopp oavsett dyrort, nämligen till 200 kr. för ensamstående och 400 kr. för gifta.

Förslaget om indexreglering av Ortsavdrag och inkomstskatteskalor i *motionerna I: 141 och II: 168* motiveras bl. a. med att det inte kan vara rimligt att det automatiskt skall kunna tillskapas ett annat skattetryck än enligt av riksdagen fattade beslut. Så blir emellertid fallet så snart penningvärdet försämrar. Denna omständighet verkar i och för sig inflationsdrivande eftersom den skärper och sprider kompenstationstänkandet. Den genom inflation inträdande skatteskärpningen har sin grund i två olika omständigheter. Dels får det i kronor räknat oförändrade Ortsavdraget ett lägre realvärde, dels åstadkommer en mot inflationen svarande och alltså endast nominell höjning av inkomsten att denna delvis blir beskattad inom högre progressionskikt än innan penningvärdeförsämringen satte in.

Förhållandet belyses i motionen II: 168 med exempel och en sammanställning utvisande den procentuella skatteskärpningen för olika taxerade inkomster som uppkommer vid en fördyring på 10 procent samtidigt med en nominell ökning av den taxerade inkomsten på 10 procent.

Enligt sammanställningen är den procentuella skattehöjningen störst vid den lägsta inkomsten. I de högre inkomstlägena sjunker procenttalet undan för undan. Den av inflationen förorsakade skatteskärpningen kan elimineras genom en indexreglering som omfattar dels ortsavdragen, dels skiktintervallerna i den progressiva skalan. Detta belyses av bl. a. följande exempel:

A. har vid en taxerad inkomst på 6 000 kr. för närvarande en skatt på 200 kr. Då den taxerade inkomsten stiger med 10 procent till 6 600 kr. blir skatten 260 kr. d. v. s. 30 procent högre än tidigare. I de fall inkomstökningen beror på inflationen bör ortsavdraget höjas med likaledes 10 procent till 4 400 kr. Den beskattningsbara inkomsten blir då 2 200 kr. Skatten härå utgör 220 kr. eller 10 procent mer än innan inflationen inträdde. Någon reell skatteskärpning uppkommer alltså inte.

Det är en rättvis åtgärd att man genom en indexreglering sådan som här antytts undanröjer de ovan berörda verkningarna av det nuvarande systemet. Det bör också ligga i riksdagens intresse att den, för att behålla sin absoluta beskattningsrätt, genomför densamma. För reglering av ett flertal detaljfrågor rörande indexberäkningens praktiska tillämpning — bl. a. bör inte en hur liten förändring av penningvärdet som helst få slå igenom i ändrade ortsavdrag och skatteskalor — bör en utredning komma till stånd. Ett på denna grundat förslag bör kunna föreläggas 1962 års riksdag.

I *motionerna I: 347 och II: 408* framhålles att det torde vara en av allmänna skatteberedningens uppgifter att framlägga förslag till reformering av inkomstbeskattningen. Skatteskalan bör överses bl. a. i syfte att få till stånd en lättnad i marginalsatterna, och en lyftning bör genomföras av de skattefria bottenavdragen. Det vore emellertid oklokt att låta varje skattelättnadsreform helt anstå i avvaktan på utredningens resultat.

Utrymmet för en omedelbar lättnad i inkomstskatten är relativt begränsad. Genom besparingar och vissa andra budgetförstärkande åtgärder bör det emellertid vara möjligt att bereda ett utrymme av ca 250 mkr. för en hel tolv månadersperiod räknat. Den skattelättnadsreform, som inom ramen för detta utrymme kan genomföras redan nu som ett led i en kommande mer genomgripande reform av beskattningen, är en höjning av ortsavdragen. För en sådan reform talar också den omständigheten att skattebördan under de allra senaste åren i särskilt hög grad torde ha skärpts för de mindre inkomsttagarna. Hänsynen till kommunernas finansiella läge kräver att en delreform i fråga om ortsavdragen begränsas till den statliga inkomstskatten. Att ortsavdragen nu formellt är lika stora i den statliga och kommunala in-

kombeskattningen får inte utgöra hinder för en höjning av de statliga ortsavdragen, när detta av andra skäl i och för sig framstår som en väl motive-rad reform.

Bottenavdragen vid den statliga inkomstskatten har varit oförändrade sedan år 1952. Sedan dess har den allmänna prisnivån stigit med inemot 30 procent. Ett återställande av avdragen till 1952 års realvärde skulle således kräva en höjning av dem med 1 200 kr. för gift skattskyldig och med 600 kr. för ensamstående (vad gäller ortsgrupp V). En höjning med dessa belopp torde emellertid inte kunna rymmas inom det aktuella statsfinansiella utrymmet. Motionärerna förutsätter dock att en höjning av bottenavdragen vid den statliga beskattningen med i varje fall 1 000 kr. för gift och 500 kr. för ensamstående skattskyldig skall kunna genomföras under loppet av några år. Det borde emellertid nu vara möjligt att fatta beslut om en höjning med 500 kr. för gift skattskyldig och med 250 kr. för ensamstående. För ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn, som efter föregående års beslut beskattas enligt samma regler som för gift, skulle ortsavdraget således också höjas med 500 kr. Höjningen bör genomföras med samma belopp i samtliga ortsgupper och gälla fr. o. m. 1962 års inkomster (1963 års taxering).

Till stöd för yrkandet om införande av allmänna barnavdrag i *motionerna I: 348 och II: 411* erinras om att ortsavdraget för närvarande är dubbelt så högt för äkta makar som för ensamstående. Mellan dessa båda kategorier skattskyldiga låter man sålunda skillnaden i skatteförmåga komma till uttryck. Däremot göres icke någon åtskillnad — då det gäller att bestämma skatten — mellan barnlösa makar och barnfamiljer. Oavsett antalet barn får en barnfamilj i ett givet inkomstläge betala lika hög skatt som en barnlös familj med samma inkomst.

Tidigare togs hänsyn till barnfamiljernas levnadskostnader genom att inkomsttagare med minderåriga barn fick åtnjuta högre ortsavdrag än barnlösa makar. För barnfamiljerna varierades vidare ortsavdraget med hänsyn till antalet barn. År 1947 ändrades detta förhållande i samband med införandet av barnbidrag. Såsom motivering härför anfördes i huvudsak, att barnavdragssystemet skulle innebära en »förmån» för de högre inkomsttagarna. Motionärerna kan inte dela denna uppfattning.

Vårt beskattningssystem bygger på skatteförmågeprincipen, varav bl. a. borde följa att två personer med samma skatteförmåga bör betala samma skatt samt att en person som har större skatteförmåga än en annan också bör betala högre skatt. Genom ortsavdragen bringar man ned den beskattningsbara inkomsten med hänsyn till försörjningsbördan, och därigenom kan man göra en riktig avvägning mellan personer i samma inkomstläge men med varierande försörjningsbörda. Schematiskt kan förhållandet ut-

tryckas så, att man vid avvägningen inte skall göra jämförelsen mellan t. ex. barnlösa makar med 12 000 kr. inkomst och barnfamiljer med en inkomst på t. ex. 50 000 kr. utan i ena fallet mellan barnlösa makar och barnfamiljer i inkomstläget 12 000 kr. och i andra fallet mellan barnlösa makar och barnfamiljer i det högre inkomstläget. Skillnaden i skatt måste då i vårt progressiva skattesystem bli större mellan de två familjer som har höga inkomster än mellan de två 12 000-kronorsfamiljerna, utan att man förden skull kan göra gällande att någondera barnfamiljen blir gynnad eller missgynnad.

Relativt sett innebär ett återinförande av barnavdragen liksom varje annan höjning av ortsavdragen en större skattelättnad för den lägre inkomsttagaren än för den större. Ju lägre inkomsten är, desto större är nämligen den andel av inkomsten som på grund av barnavdraget blir skattefri.

Det förefaller som om vi i Sverige är ganska ensamma om ett system där barnbidragen fått ersätta barnavdragen. I Danmark, Finland, Norge, England, Holland, Tyskland och Kanada — som motionärerna slumpvis utvald för en undersökning av dessa förhållanden — förekommer barnbidrag, men samtidigt får barnfamiljerna en speciell lättnad i sin beskattning — genom barnavdrag — eller undantagsvis annorledes. Det vore en rimlig rättvisesåtgärd att barnavdrag infördes även i det svenska beskattningssystemet därvid förhöjt barnavdrag bör medges fr. o. m. tredje barnet. Frågan om den lämpliga storleken av sådana avdrag m. m. bör bli föremål för snar utredning. Uppenbarligen kan ett införande i vårt skattesystem av barnavdrag komma att påverka ställningstagandet till nuvarande barnbidrag, såväl vad gäller utformningen som i fråga om storlek. Det kan vara rimligt, att man låter barnbidraget utgå efter en med inkomstens stegring fallande skala, innebärande att bidraget efter hand nedgår till noll.

Motiveringen för yrkandet i *motionerna I: 462 och II: 543* återfinns i motionen II: 530, vari bl. a. uttalas att strävandena till skattesänkning måste gälla såväl den statliga som den kommunala beskattningen. Vad den förstnämnda beträffar bör en sänkning av skattetrycket i första hand kunna uppnås genom en höjning av de skattefria ortsavdragen. En grundläggande princip för vårt beskattningssystem skall vara att skatt skall utgå efter bärkraft, d. v. s. efter förmåga att bära samhällskostnaderna. Dessutom har emellertid ansetts, att en viss minimiinkomst, existensminimum, skall vara helt befriad från skatt. För detta har införts de s. k. ortsavdragen, vilka fr. o. m. 1958 är lika stora för såväl den kommunala som den statliga beskattningen. Ortsavdragen kan emellertid i nuvarande läge inte sägas motsvara det realvärde de en gång hade. Trots en fortgående penningvärdeförsämring har ortsavdragen bibehållits oförändrade sedan 1953 med undantag för den enligt andra grunder motiverade höjningen av de kommunala Orts-

avdragen 1958. Reellt kan alltså sägas, att gränsen för den skattefria »boteninkomsten» sänkts ganska avsevärt. Då ett betydande antal människor i vårt land ännu har relativt små inkomster, vid och under 5 000 kr., synes det motionärerna angeläget att ortsavdragen på sikt höjas till exempelvis 5 000 kr. för gift inkomsttagare räknat efter nuvarande ortsgrupp V. Höjningen bör anpassas till det långsiktiga budgetarbetet och ske successivt i fyra eller fem etapper. Med tanke på den kommunala hushållningens problem — och därvid främst det ojämnt fördelade skatteunderlaget — bör övervägas någon form av statlig skatteersättning till kommunerna för bortfallet av skatteunderlag i samband med att ortsavdragen höjes.

I *motionerna I: 470 och II: 547* erinras bl. a. om att den proportionella kommunalskatten under en tioårsperiod ökat med cirka fem kronor per skattekrona. Detta är delvis en följd av statens övervältring av kostnader på kommunerna, en övervältring från progressiv till proportionell skatt. Härigenom sker en avsevärd omfördelning mellan lägre och högre inkomster relativt sett. Principen om skatt efter bärkraft har ytterligare urholkats genom den allmänna varuskatten som uttas utan hänsyn till bärkraften. Den fortgående penningvärdeförsämringen har undan för undan minskat ortsavdragens relativa värde. Om en inkomsttagare har 8 000 kr. i taxerad inkomst och ortsavdraget är 4 000 kr. beskattas halva inkomsten. Faller penningvärdet i den grad att den taxerade inkomsten uppgår till 12 000 kronor blir två tredjedelar föremål för beskattning. Vid oförändrad utdebitering ökar därmed skatten kraftigt.

Då starka motiv talar för att ortsavdragen måste bibehålla det realvärde de hade när de infördes och att detta inte får urholkas genom penningvärdeförsämring, måste inte bara ortsavdragen vid kommunal och statlig beskattning återföras till detta sitt ursprungliga värde utan även indexregleras, så att garantier skapas för ett bibehållande av deras realvärde.

I *motionen II: 546* framhålles bl. a. att skattskyldig vars huvudsakliga inkomst utgöres av folkpension i regel författningsenligt skall anses ha sådan nedsatt skatteförmåga som berättigar till särskilt avdrag med högst 3 000 kronor. Härigenom blir tillämpningsområdet för detta avdrag mycket stort. I vissa sammanhang uppträder även andra olägenheter. För folkpensionär, som åtnjuter inkomstprövad folkpensionsförmån och som genom extra arbete vill förbättra sina inkomster, blir resultatet ofta en större ökning av den beskattningsbara inkomsten än inkomstökningen utgör. En reduktion av det extra avdraget kan nämligen då inträffa och detta samtidigt med att han eljest får en minskning av den inkomstprövade förmånen. Det han får behålla av viss inkomstökning kan under sådana förhållanden bli så obetydligt, att han föranledes att avstå från det extra arbetet.

På vissa håll utanför Sverige — i varje fall i USA — gäller att den som

när 65 års ålder kommer i åtnjutande av ytterligare ett ortsavdrag. För äkta makar, som båda nått 65 års ålder, tillkommer två nya ortsavdrag.

En motsvarande anordning i vårt land skulle i väsentlig utsträckning minska behovet av extra avdrag. På grund härav skulle olägenheter för folkpensionär, som vill taga extra arbete i betydande utsträckning, mildras. Från socialmedicinsk synpunkt är detta ytterst värdefullt. Personer födda före 1896 är helt utestängda från de förmåner som genom ATP erbjuds övriga äldre årsklasser. De skulle genom ett ytterligare ortsavdrag dock kunna få viss kompensation. Motionärerna förordar därför att en sådan ordning genomföres. Såsom åldersgräns föreslås 67 år.

Motionärerna i *motionerna I: 669* och *II: 801* uttalar bl. a. att det på grundval av nuvarande statsfinansiella och samhällsekonomiska situation framstår som angeläget, att beslut om höjning av ortsavdragen fattas snarast, avseende såväl den statliga som den kommunala beskattningen. Den av motionärerna föreslagna successiva höjningen med 1 000 kronor för makar och 500 kronor för ensamstående motsvarar inte fullt den penningvärdeförsämring, som ägt rum sedan de nuvarande avdragsbeloppen för den statliga beskattningen fastställdes 1952. En sådan reform kan beräknas medföra ett skattebortfall för staten av cirka 320 milj. kronor och för kommunerna av cirka 360 milj. kronor. I samband med denna höjning av ortsavdragen bör dyrortsgrupperingen beträffande skatterna successivt avskaffas och ett glesbygdstillägg införas för landets nordligaste delar. Skattebortfallet ökas härigenom med 50—60 milj. kronor. Enligt motionärernas mening är det nödvändigt, att kommunerna i lämpliga former tillföres kompensation för det bortfall av skatteunderlag, som sker vid höjning av ortsavdragen. Kommuner med skattekraft upp till medelskatteunderlaget bör under alla förhållanden erhålla full kompensation för skattebortfallet, medan därutöver en gradering av skatteersättningen bör kunna övervägas i förhållande till kommunernas skatteunderlag. En sådan kompensation till kommunerna måste fastställas samtidigt med beslut om höjning av ortsavdragen.

Den förordade ortsavdragsreformen bör träda i kraft snarast och — om konjunkturläget visar sig medge detta — redan från och med nästa beskattningsår. Om möjligt bör den första etapphöjningen av ortsavdragen, räknat efter ortsgrupp V, fastställas till 500 kr. för makar och 250 kr. för ensamstående, vilket skulle medföra skattebortfall för staten med cirka 160 milj. kr. och för kommunerna med cirka 180 milj. kr. Det statsfinansiella och konjunkturpolitiska läget får givetvis avgöra i vilken takt ortsavdragsreformen kan genomföras. Allmänna skatteberedningen bör kunna bedriva sitt arbete i ifrågavarande del så skyndsamt, att en plan för den successiva ortsavdragshöjningen kan föreläggas årets höstriktsdag och om möjligt be-

slut redan då fattas om den första etappen. Ortsavdragsreformen får för de lägre inkomstgrupperna sin största betydelse på kommunalskattesidan. Den kostnadsövervältring från staten till kommunerna, som under en följd av år ägt rum genom penningvärdeförsämringen och statsbidragens konstruktion, elimineras härigenom emellertid endast till en mindre del. I tidigare motioner har motionärerna begärt att plan skall framläggas för successivt återställande av den kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna, som ursprungligen avsetts. Då reformer i detta avseende dels tekniskt nära sammanhänger med ortsavdragskompensationen till kommunerna, dels också i fråga om takten för genomförandet måste avvägas mot etapphöjningarna av ortsavdragen, är det nödvändigt, att planläggningen i princip sker i samband med densamma för ortsavdragsreformen.

Kommunernas utgifter gäller f. n. till minst 75 procent områden, där de har ringa eller intet inflytande på kostnadsutvecklingen, främst i fråga om skola, sjukvård och åldringsvård. Det kan enligt motionärernas mening inte accepteras, att kostnaderna härför på grund av ett varierande kommunalt skatteunderlag skall fördelas så ojämnt på samhällets invånare som f. n. sker. På vissa områden bör staten helt överta kostnaderna, t. ex. beträffande de kommunala folkpensionskostnaderna, såväl i fråga om invalidpensionerna som övriga inkomstprövade pensionsförmåner och därvid även de kommunala bostadstilläggen upp till en viss miniminivå. Genom en sådan reform skulle kommunerna avlyftas en utgiftssumma av cirka 300 milj. kronor per år. Överförandet av dessa folkpensionskostnader till staten bör emellertid av statsfinansiella skäl ske successivt, varvid staten i första etappen övertar utgifter över viss kostnad per skattekrona i resp. kommun, i andra etappen utgifter över viss lägre nivå o. s. v. På så sätt åstadkommes även en riktig skatteutjämnande effekt. I fråga om andra områden, såsom skolväsen, sjuk- och åldringsvård, måste statsbidragen successivt återställas till ursprungligen avsett realvärde. Vid återställande av statsbidragens realvärde måste särskilt eftersträvas en effektiv skatteutjämning till förmån för de skattesvaga kommunerna.

Som motivering för yrkandet i *motionerna I: 670* och *II: 802* om ortsavdragshöjningar anföres bl. a. att den nu möjliga skattereformen bör starta med lättnader, vilka alldeles särskilt omfattar den inkomstdel som saknar egentlig skattekraft. Detta resultat når man enklast genom att höja de skattefria avdragen vid beskattningen — ortsavdragen vid såväl statlig som kommunal beskattning. Den inflation som ägt rum sedan de nuvarande ortsavdragen fastställdes liksom nivåförskjutningen i det allmänna inkomstläget gör betydande höjningar skäligen. Det bortfall av skatteinkomster som reformen kan medföra bör emellertid under nuvarande konjunkturutsikter i sin helhet kompenseras av minskade utgifter. Av denna

orsak bör höjningen nu begränsas till 250 kronor för ensamstående skattskyldig och 500 kronor för gifta skattskyldiga. Det är emellertid väsentligt att sådant statsfinansiellt utrymme beredes för fortsatta skattelättnader att ytterligare höjningar av ortsavdraget kan övervägas. Förslaget medför om inga andra åtgärder vidtages att kommunerna ställs inför nödvändigheten att omfördela skattebördan genom höjd utdebitering för att kompensera skatteunderlagsbortfallet ca 180 miljoner kr. Genom att helt överföra kommunala utgifter för invalidpensioneringen och folkskollärlöner till staten skapar man emellertid förutsättningarna för en kommunal hushållning av sådant slag att det skattefria grundbeloppets höjning icke behöver leda till några utdebiteringshöjningar. I själva verket uppstår därigenom ett visst ytterligare utrymme.

Ju mindre möjligheterna för den enskilde är att skaffa sig inkomster utöver vad som ofrånkomligen måste gå till det mest nödvändiga, desto mer betyder det att största möjliga del av denna grundinkomst blir skattefri. Redan av detta skäl är det befogat att ge folkpensionärerna ett särskilt ortsavdrag. Därtill kommer önskvärdheten att göra det förmånligt även för äldre att åtaga sig för dem passande sysslor samt behovet att rationalisera taxeringsarbetet. Någon mer bärande motivering för att ortsgruppera de speciella skattefria avdragen för folkpensionärer föreligger inte. Denna avvägning har slutat i ståndpunkten, att ogift ålders- eller invalidpensionär bör vid taxering både till statlig och till kommunal inkomstskatt medgivas ett ortsavdrag på 3 500 kronor oavsett bostadsort mot 7 000 kronor för två makar som bägge är pensionärer. Om endast den ena maken är folkpensionär, synes det sammanlagda ortsavdraget böra avrundas till i ortsgrupp III 5 600 kronor, i ortsgrupp IV 5 700 kronor och i ortsgrupp V 5 800 kronor.

Denna av sociala hänsyn förestavade och från rationella grunder motiverade reform kan beräknas minska avkastningen av den statliga inkomstskatten med högst 30 milj. kr. För kommunernas del beräknas »skattebortfallet» bli något större, cirka 40 milj. kr. Detta rymms emellertid inom den kommunalekonomiska ram som de minskade utgiftsbördorna på kommunerna skapar.

Ett höjt kommunalt ortsavdrag får effekt på de skattemedel över vilka kommunerna förfogar först från och med år 1964. Då kan de här föreslagna åtgärderna i syfte att begränsa av staten bestämda krav på kommunala utgifter ha slagit igenom helt eller med ett belopp som torde ligga uppåt 250 milj. kr. Nya förslag med samma syfte kan då vara mogna att genomföras.

Det tryck på utdebiteringssatserna, som höjningen av de kommunala ortsavdragen medför i den mån utrymme för sänkningar av de egentliga kommunala utgifterna inte föreligger, motväges alltså helt.

Det kan därutöver konstateras, att det inom ramen för besparingar i

driftsbudgeten på 465 milj. kr. ryms såväl ett skattebortfall på 165 milj. kr. för höjda statliga ortsavdrag och på 30 milj. kr. för de särskilda ortsavdragen till folkpensionärer som ett överförande av kommunala utgifter på 250 milj. kr.

I *motionerna I: 676* och *II: 804* skisseras ett reformprogram på beskattningsområdet som motionärerna anser skall kunna förverkligas inom några år. Härefter anföres bl. a. att hinder uppenbarligen inte bör möta att redan nu genomföra en mindre lättnad i inkomstskatten för alla, i den mån budgetmässigt och allmänekonomiskt utrymme därför kan beredas. För en omedelbar skattelättnad talar inte minst den omständigheten att skattetrycket under loppet av några år undergått en synnerligen kraftig skärpning. Denna har särskilt drabbat människor med lägre inkomster. Genom en höjning av de skattefria bottenavdragen skulle skattelättnaden bli *relativt* störst för dem. Av dessa skäl förordas att en höjning nu beslutas av ortsavdragen. För att få så stor bredd som möjligt bör ortsavdragshöjningen avse såväl statlig som kommunal inkomstskatt. De högre ortsavdragen bör slå igenom i källskatteuttagen fr. o. m. 1962.

Höjningens storlek måste självfallet bestämmas med hänsyn till budgetutrymmet. En höjning av avdragen med 500 kr. för gift skattskyldig och 250 kr. för ensamstående beräknas medföra ett inkomstbortfall för hel tolv-månadersperiod av ca 165 milj. kr. för staten samt ca 180 milj. kr. för kommunerna. Då motionärerna förutsätter att staten ikläder sig åtgärder som löser uppkommande kommunalfinansiella problem, blir kostnaden för statsverket vid fullt genomslag ca 345 milj. kr. Det första budgetåret, 1961/62, skulle vad gäller den statliga inkomstskatten uppkomma ett bortfall av ca 50 miljoner kr. Med hänvisning till av motionärerna redovisade besparingsförslag uttalar motionärerna att förutsättningar kan skapas för höjning av ortsavdragen med 500 kr. för gift skattskyldig och 250 kr. för ensamstående.

Enligt motionärernas mening bör statsmakterna vidta åtgärder för att avlyfta den belastning för kommunerna som sammanhänger med ortsavdragshöjningen. Detaljutformningen av dessa åtgärder behöver inte nödvändigtvis fastställas nu med hänsyn till att kommunernas finanser på grund av att staten förskotterar kommunalskattemedel påverkas av en ortsavdragshöjning först om några år. Men det måste betraktas som väsentligt för kommunerna att redan nu få besked om ett beslut av sådan innebörd. Vad gäller utformningen av kompensationsåtgärderna erhålles en mera bestående lösning om staten övertar från kommunerna någon kostnadspost av i kostnadshänseende motsvarande omfattning och där kommunerna saknar reellt inflytande över utgifternas storlek. En sådan kostnadspost är kommunernas bidrag till finansieringen av invalidpensionerna inom folkpensione-

ringen. De kommunala utgifterna härför kan beräknas till 190 å 200 milj. kr och motsvarar sålunda i storlekshänseende ungefärligen det beräknade skattebortfallet.

De övergångsvis uppkommande anpassningsproblemen kan emellertid inte anses helt lösta härmed. Dels kan inte nu fixeras när statens övertagande av invalidpensioneringskostnaderna kan äga rum. Härför krävs vissa förberedande utredningar av teknisk art. Dels fördelar sig dessa kostnader ojämnt över kommunerna. Landstingen skulle icke alls beröras av reformen. För att nå en fullt betryggande lösning för kommunerna av anpassningsproblemen i samband med Ortsavdragshöjningen bör under en övergångstid i avvaktan på en bestående anordning direkta bidrag av statsmedel utgå till kommunerna. Förslag om sådan provisorisk bidragsgivning bör av Kungl. Maj:t föreläggas höstriktsdagen.

I fråga om högre bottenavdrag för folkpensionärer uttalas bl. a. att ett speciellt »marginalskatteproblem» föreligger för folkpensionärer, som har mindre inkomster, t. ex. av någon extrasyssla, vid sidan om folkpensionen. En justering av beskattningsreglerna i fall som dessa, skulle bidra till en rimligare ordning. Här berörda problem bör upptas till utredning och förslag utarbetas om sådana avdrag för folkpensionärer som kan göra smärre sidoinkomster vid sidan om folkpensionen i ökad utsträckning skattefria.

Utskottet

I förevarande betänkande behandlar utskottet motionsyrkanden om generell höjning av de vid beskattningen gällande Ortsavdragen samt om indexreglering av Ortsavdragen och av skatteskalorna vid den statliga inkomstbeskattningen. Vidare upptar utskottet yrkanden om särskilda Ortsavdrag för folkpensionärer ävensom ett motionsvis framställt utredningsyrkande om införande av barnavdrag.

Ortsavdragen, som numera uppgår till samma belopp vid den statliga och den kommunala beskattningen, utgör för gifta och ensamstående med hemmavarande barn under 16 år 3 520 kr. i Ortsgrupp II, 3 680 kr. i Ortsgrupp III, 3 840 kr. i Ortsgrupp IV och 4 000 kr. i Ortsgrupp V. För andra skattskyldiga utgör Ortsavdraget hälften av det för gifta för resp. Ortsgrupp fastställda beloppet. Det bör anmärkas att årets riksdag tidigare beslutat avskaffa Ortsgrupp II vid beskattningen med verkan fr. o. m. inkomståret 1962, därvid kommunerna i denna Ortsgrupp avsetts skola uppflyttas till Ortsgrupp III.

Vad först angår frågan om *generell höjning av Ortsavdragsbeloppen* yrkas omedelbar författningsändring i ett flertal motioner. Sålunda hemställs i de i anledning av kompletteringspropositionen väckta motionerna I: 670 och II: 802 samt I: 676 och II: 804 att Ortsavdragen vid såväl den statliga som den kommunala beskattningen måtte höjas med 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för gifta med verkan fr. o. m. inkomståret 1962. I de vid riks-

dagens början väckta motionerna I: 347 och II: 408 yrkas höjning med samma belopp, varvid yrkandet dock begränsats till att gälla endast den statliga beskattningen. I de vid samma tidpunkt framförda motionerna I: 72 och II: 87 yrkas däremot höjning vid båda taxeringarna men med ett något lägre belopp, 200 kr. för ensamstående och 400 kr. för gifta. De yrkade höjningarna avses i samtliga motioner skola genomföras lika oavsett ortsgrupp.

Vissa utredningsyrkanden har också framförts i syfte att åstadkomma en höjning av ortsavdragen. Sålunda yrkas i såväl motionerna I: 462 och II: 543 som motionerna I: 669 och II: 801 en plan för skattesänkning genom en successiv höjning av ortsavdragen till 2 500 kr. för ensamstående och 5 000 kr. för gifta räknat efter ortsgrupp V. I sistnämnda motioner har därjämte i denna del hemställts att planen måtte föreläggas innevarande års höstriksdag. Vidare yrkas i motionerna I: 470 och II: 547 skyndsamt prövning av allmänna skatteberedningen av frågan om återställande av ortsavdragens realvärde.

Utskottet instämmer för sin del i önskemålen om att en höjning snarast bör vidtas av såväl de statliga som de kommunala ortsavdragen. En sådan reform är enligt utskottets mening en av de mest angelägna inom den direkta beskattningens område inte minst med hänsyn till att densamma är ägnad att i särskilt hög grad lätta skattetrycket för de mindre inkomsttagarna. Om budgetsituationen därigenom skulle bli otillfredsställande måste givetvis kompensierande åtgärder i skattesystemet vidtagas. Enligt uppgifter i motionerna uppgår skattebortfallet vid en uppräknig av ortsavdragen med 500 kronor för gifta och 250 kronor för ogifta till 160—165 milj. kronor för staten och ca 180 milj. kronor för kommunerna vid oförändrad utdebitering. En reform av detta slag är således mycket kostnadskrävande och måste därför genomföras under beaktande av budgetperspektivet på lång sikt.

Vad beträffar den ifrågasatta ortsavdragshöjningens inverkan för kommunerna synes en betydande enighet numera råda därom att någon form av kompensation bör utgå. I de i anledning av kompletteringspropositionen väckta motionerna, vari denna fråga tagits upp, har uppmärksamheten bl. a. riktats på möjligheten att bereda utrymme för ortsavdragsreformen genom att överflytta på staten vissa utgifter, som nu belastar kommunerna, men vilka helt beror av statliga beslut, t. ex. vissa kostnader inom folkpensioneringen. Med sitt ställningstagande till yrkandena i dessa motioner om ortsavdragshöjning saknar utskottet anledning att nu ta ställning till denna fråga. Utskottet vill emellertid framhålla att en ortsavdragshöjning vid den kommunala beskattningen inte synes genomförbar utan att konsekvenserna för kommunerna uppmärksammas, därvid de i olika sammanhang framförda förslagen till kompensation bör prövas. I samband härmed bör även — såsom framhållits i motionerna I: 669 och II: 801 — den olika skattekraften kommunerna emellan beaktas. Med det anförda anser sig utskottet

ha besvarat motionsyrkandena avseende en generell höjning av ortsavdragen och uttalar angelägenheten av att Kungl. Maj:t såvitt möjligt framlägger förslag i frågan redan vid 1962 års riksdag.

Utskottet övergår här efter till att behandla frågan om *indexreglering av ortsavdragen* och de vid den statliga inkomstbeskattningen gällande *skatteskolorna*. Utredning i detta syfte yrkas i motionerna I: 141 och II: 168, varjämte hemställes om förslag i ämnet till 1962 års riksdag. I motionerna I: 470 och II: 547 yrkas — såsom komplement till motionärernas i det föregående omnämnda utredningsyrkande om återställande av ortsavdragens realvärde — skyndsamt prövning av möjligheterna att genom indexreglering av ortsavdragen garantera upprätthållande av deras realvärde för framtiden.

Utskottet får med anledning härav erinra om att liknande motionsyrkanden var föremål för prövning vid 1956 års riksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet avvisade desamma. Såsom därvid framhölls från utskottets sida skulle det visserligen i och för sig vara av stort värde, om sådana förskjutningar i skattebelastningen mellan olika kategorier skattskyldiga, som inträffande förändringar av penningvärdet automatiskt medför, kunde förebyggas. Emellertid möter avsevärda praktiska svårigheter, främst på grund av källskattsystemet, att åstadkomma ett godtagbart system här för. De grunder efter vilka det preliminära skatteuttaget skall ske måste bestämmas i så god tid före ingången av det aktuella beskattningsåret att källskattetabeller hinna färdigställas och distribueras före årets början. Att låta prisutvecklingen under inkomståret bli bestämmande och därefter verkställa omräkningar av preliminärskatten skulle, såsom framhållits i motionerna I: 141 och II: 168, medföra avsevärda praktiska olägenheter. En dylik ordning skulle enligt utskottets uppfattning innebära en så väsentlig reduktion av källskattsystemets fördelar att den ej bör ifrågakomma. I nyssnämnda motioner har framförts tanken att man skulle välja en annan tidsgräns och låta priskurvans läge den 1 juli året före inkomståret bli avgörande för ortsavdrag och skiktintervaller och därmed för uttaget av preliminär skatt under inkomståret. Med en sådan uppläggning skulle emellertid enligt utskottets mening vinsten av ett system med automatisk reglering bli mindre framträdande. Det synes då inte medföra större olägenhet att i stället låta en ännu något tidigare tidpunkt bli avgörande, varvid regleringar vid föreliggande behov kan ske genom riksdagens beslut från fall till fall. På grund härav och då de ifrågasatta föreskrifterna onekligen skulle ytterligare komplicera beskattningsreglerna och försvåra budgetberäkningarna avstyrker utskottet motionerna i denna del.

Utskottet har vidare att ta ställning till yrkandena om *särskilda ortsavdrag för folkpensionärer*. Härutinnan yrkas i motionerna I: 670 och II: 802

att avdrag medges ensamstående folkpensionär med 3 500 kr. och gifta folkpensionärer med 7 000 kr. i stället för nu gällande ortsavdrag. Ändringen avses skola träda i kraft fr. o. m. inkomståret 1962. I motionen II: 546 förordas en fördubbling av avdraget för ensamstående och gifta över 67 år. För det fall att endast den ene av två sammanlevande makar fyllt 67 år yrkas i samtliga motioner motsvarande ortsavdragsförhöjning. Vidare framställs i motionerna I: 676 och II: 804 ett skrivelseyrkande av innebörd att allmänna skatteberedningen måtte erhålla i uppdrag att utarbeta förslag till särskilda bottenavdrag för folkpensionärer, som kan göra smärre inkomster vid sidan av folkpensionen i ökad utsträckning skattefria.

Enligt gällande bestämmelser kan skattskyldig utöver ortsavdrag även medges avdrag för väsentligt nedsatt skatteförmåga med ett belopp av högst 3 000 kr. Utgöres skattskyldigs huvudsakliga inkomst av folkpension skall författningen enligt den skattskyldige i regel anses ha sådan nedsatt skatteförmåga som berättigar till särskilt avdrag. Innebörden av bestämmelserna är att en folkpensionär, som för sin försörjning varit helt beroende av folkpensionen bör, därest särskilda förhållanden inte till annat föranleder, medges så stort extra avdrag att någon skatt inte uppkommer. Om den skattskyldige åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension, men pensionen dock utgjort den huvudsakliga delen av hans inkomst, bör ett med hänsyn härtill jämkat avdrag medges.

Enligt utskottets mening erbjuder nu gällande regler tillräckliga möjligheter att beakta de särskilda förhållanden, som i beskattningshänseende föreligger beträffande folkpensionärerna. Att på sätt yrkas i motionerna generellt medge dessa den skattelindring, som skulle följa av de föreslagna ortsavdragsförhöjningarna, skulle gå utöver syftet med de nuvarande bestämmelserna att i princip medge skattelättnad då folkpension utgör den huvudsakliga inkomsten. Ett bifall till yrkandena i motionerna I: 670 och II: 802 samt motionen II: 546 skulle bl. a. leda till att även folkpensionärer med höga inkomster skulle få en skattelättnad, som inte skulle komma i fråga för andra skattskyldiga i motsvarande inkomstläge. Med det anförda avstyrker utskottet de föreliggande motionsyrkandena.

Slutligen upptar utskottet yrkandet i motionerna I: 348 och II: 411 att allmänna skatteberedningen måtte få i uppdrag att så snart ske kan förelägga förslag om *barnavdrag vid beskattningen*. Motionärerna har utgått från att barnbidrag alljämt skall förekomma men att de i vissa inkomstlägen skulle ersättas av skatteavdrag för barn.

Liknande yrkanden har på senare tid årligen prövats av riksdagen men inte vunnit bifall. Från bevillningsutskottets sida har därvid framhållits att det synes föga rationellt att vid sidan av varandra ha två olika system för beaktande av barnfamiljernas särskilda förhållanden. Tvärtom skulle detta

medföra olägenheter i skilda hänseenden bl. a. genom att källskatteuppbörden och taxeringsförfarandet komplicerades.

Såvitt utskottet kan finna föreligger inte anledning för riksdagen att nu ändra sitt ställningstagande i förevarande fråga. Utskottet får med hänsyn härtill avstyrka motionerna I: 348 och II: 411.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

beträffande lagstiftning rörande generell höjning av ortsavdragen

1a) att de likalydande motionerna I: 72 av herr Ragnar Bergh och II: 87 av herr Magnusson i Borås m. fl.,

b) att de likalydande motionerna I: 347 av herr Bohe-
man m. fl. och II: 408 av herr Rydén m. fl.,

c) att de likalydande motionerna I: 670 av herr Ewerlöf
m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl., samt

d) att de likalydande motionerna I: 676 av herr Lund-
ström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl.,

sistnämnda båda motionspar i vad däri yrkats höj-
ning av ortsavdragen med 250 kr. för ensamstående och 500
kr. för gifta,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

beträffande lagstiftning rörande höjning av ortsavdragen för folkpensionärer

2a) att de likalydande motionerna I: 670 av herr Ewerlöf
m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl. i vad motionerna
avser förevarande fråga, samt

b) att motionen II: 546 av fru Kristensson och fröken
Wetterström,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

beträffande utredning rörande generell höjning av ortsavdragen

3a) att de likalydande motionerna I: 470 av herr Jonas-
son och II: 547 av herr Magnusson i Jönköping m. fl., i vad
däri yrkats utredning av frågan om återställande av orts-
avdragens realvärde,

b) att de likalydande motionerna I: 462 av herr Bengt-
son m. fl. och II: 543 av herr Hedlund m. fl., samt

c) att de likalydande motionerna I: 669 av herr Bengt-
son m. fl. och II: 801 av herr Hedlund m. fl.,

sistnämnda båda motionspar i vad de avser frågan
om en plan för successiv höjning av ortsavdragen,

måtte, i den mån de inte kan anses besvarade genom
vad utskottet ovan anført, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

beträffande utredning rörande särskilt bottenavdrag för folkpensionärer

- 4) att de likalydande motionerna I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl., i vad motionerna avser förevarande fråga,
 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

beträffande utredning rörande kompensationsåtgärder till kommunerna för skatteunderlagsbortfall i anledning av ortsavdragshöjning

- 5a) att de likalydande motionerna I: 669 av herr Bengtson m. fl. och II: 801 av herr Hedlund m. fl.,
 b) att de likalydande motionerna I: 670 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl. samt
 c) att de likalydande motionerna I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl.,
 samtliga motioner i vad de avser förevarande fråga,
 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

beträffande indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor

- 6a) att de likalydande motionerna I: 141 av herr Arvidson och II: 168 av herr Regnéll m. fl. samt
 b) att de likalydande motionerna I: 470 av herr Jonasson och II: 547 av herr Magnusson i Jönköping m. fl., sistnämnda motioner i vad de avser förevarande fråga,
 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; även-
 som

beträffande utredning rörande barnavdrag

- 7) att de likalydande motionerna I: 348 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 411 av herr Hjalmarson m. fl.
 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 maj 1961

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Jansson, Spetz, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Yngve Nilsson, Wärnberg och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Kollberg, Nilsson i Svalöv, Vigelsbo, Engkvist, Gustafson i Göteborg, Magnusson i Borås, Andersson i Essvik och Kristenson i Göteborg.

Reservationer

I) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka
dels anfört följande:

Generell ortsavdragshöjning

I de likalydande motionerna I: 670 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl. samt I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl. yrkas bl. a., att ortsavdragen vid såväl den statliga som den kommunala beskattningen skall höjas med 250 kr. för ensamstående samt 500 kr. för gifta liksom för ensam barnförsörjare. Höjning med 200 resp. 400 kr. har föreslagits i de likalydande motionerna I: 72 av herr Ragnar Bergh och II: 87 av herr Magnusson i Borås m. fl. En höjning med 250 resp. 500 kr. enbart vid den statliga beskattningen föreslås i de likalydande motionerna I: 347 av herr Boheman m. fl. och II: 408 av herr Rydén m. fl. Slutligen föreslås i ett antal motioner, att frågan om ortsavdragen tas upp i riksdagsskrivelser till Kungl. Maj:t.

För vår del finner vi en höjning på 250 resp. 500 kr. vid såväl den statliga som den kommunala beskattningen välmotiverad. Såsom vi anfört i utskottets betänkande nr 60 motsvarar nämligen en sådan höjning ganska exakt den prisstegring vilken inträtt sedan 1957, då avdragen senast höjdes, och vilken prisstegring belyses av att konsumentprisindex under tiden sedan 1957 stigit från 145 till 162 eller med ca 12 %.

Ett ytterligare skäl för en snar höjning av ortsavdragen, vilket påpekats i nyssnämnda motioner, ligger i den fr. o. m. ingången av 1960 införda omsättningskatten. Denna drabbar i alldeles särskild grad de små inkomsttagarna och överhuvudtaget den del av inkomsten som saknar bärkraft och som på den grund varit avsedd att genom ortsavdragen fritagas från skatt.

Motionärernas förslag att ortsavdragshöjningen skall bli lika stor i alla ortsgrupper betyder en minskning av spännvidden mellan grupperna. Detta finner vi motiverat.

Extra höjning för folkpensionärer

En extra ortsavdragshöjning föreslås i motionerna I: 670 och II: 802 för ålders- och invalidpensionärer, nämligen till 3 500 kronor för ensamstående pensionär samt till 7 000 kronor för äkta makar som båda är pensionärer och för ensam pensionär med försörjningsskyldighet mot hemmavarande barn. Beträffande makar av vilka endast en är pensionär föreslås, att det sammanlagda ortsavdraget skall avrundas till resp. 5 600, 5 700 och 5 800 kronor i de kvarvarande ortsgrupperna III—V. Såsom motivering åberopas främst önskvärdheten att göra det förmånligt även för folkpensionärer att åtaga sig för dem passande sysslor. Liknande synpunkter har framförts i

den vid riksdagens början väckta motionen II: 546 av fru Kristensson och fröken Wetterström, vilka förordat en fördubbling av ortsavdragen för den som fyllt 67 år.

Det synes oss att starka skäl talar för en förbättring av folkpensionärernas fasta ortsavdrag. För närvarande är den vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension berättigad till ett extra avdrag utöver ortsavdraget på högst 3 000 kronor och undgår därigenom skatt. I den mån han skaffar sig inkomst utöver ett ganska obetydligt bottenbelopp, minskas emellertid det extra avdraget, vilket betyder att den beskattningsbara inkomsten stiger snabbare än årsinkomsten. Eftersom inkomstprövad del av folkpensionen, t. ex. kommunalt bostadstillägg, samtidigt reduceras, blir folkpensionärens behållning av extrainkomsten ofta ytterst obetydlig, vilket i många fall kan leda till att folkpensionärer betages lusten att skaffa sig extra inkomster. Denna effekt finner vi högst olycklig. Det är vidare väl känt att personer som lämnar sin aktiva verksamhet ofta har ett markerat behov av och önskan om någon ny sysselsättning. En dylik naturlig strävan bör inte av statsmakterna motverkas.

För vår del vill vi såsom en delreform på detta område förorda den lösning som föreslagits i motionerna I: 670 och II: 802.

Åtgärder för att skydda kommunerna

Den ovan förordade generella höjningen av ortsavdragen kan beräknas för helt år minska statens inkomster med 165 milj. kronor, medan den extra höjningen för folkpensionärer torde medföra en minskning av statsinkomsterna med 30 milj., sammanlagt alltså 195 milj. kronor. Motsvarande belopp för kommunernas del — under förutsättning att minskningen av skatteunderlaget ej kompenseras genom höjning av utdebiteringarna — kan beräknas till 180 milj. och 40 milj. eller tillsammans 220 milj. kronor.

Även om en höjning av ortsavdragen, som finge slå igenom i höjd utdebiteringsprocent, inte skulle innebära annat än en mer rättvisande omfördelning av kommunalskatten till förmån för de lägre inkomsttagarna, anser vi det från olika utgångspunkter rimligt att i samband med ortsavdragshöjningen något göres för att lätta trycket på de kommunala skatterna. Såsom i flera motioner anförts belastas primärkommuner och landsting för närvarande av en del utgifter som enbart är beroende av statliga beslut och över vilka kommunerna alltså ej kan råda. Dessa bör efter hand överföras från kommunerna till staten. I motionerna I: 670 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl. har härutinnan föreslagits, att riksdagen skall hemställa om snar utredning och om förslag till 1962 års riksdag rörande de utgiftsändamål varmed överflyttningen bör inledas. Motionärerna exemplifierar med kostnaderna för invalidpensioneringen och för folkskollärlönerna. Sammanlagt torde det här gälla belopp som relativt

snart skulle gå upp till ca 250 milj. kronor. Vi ansluter oss här till motionärernas förslag.

Angående viss indexreglering

I de likalydande motionerna I: 141 av herr Arvidson och II: 168 av herr Regnéll m. fl. hemställs om utredning jämte förslag till 1962 års riksdag om en indexreglering av ortsavdragen och av inkomstskatteskalornas intervaller.

Motionärerna pekar på att inflationen åstadkommer en »dold» skatte-skärpning, i det att den dels minskar ortsavdragets realvärde, dels kan medföra att en endast nominell inkomstökning gör att viss del av inkomsten beskattas inom ett högre progressionsskikt. I en tabell i motionerna visas, att en inkomstökning på 10 % medför skatteökningar varierande mellan 14 och 30 % med tyngdpunkten på de lägsta inkomsttagarna.

I likhet med motionärerna anser vi det angeläget att denna orättvisa icke blir bestående och tillstyrker alltså bifall till motionerna.

Barnavdrag

I de likalydande motionerna I: 348 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 411 av herr Hjalmarson m. fl. hemställs, att allmänna skatteberedningen skall få i uppdrag att så snart ske kan framlägga förslag om barnavdrag vid beskattningen.

Vi delar motionärernas uppfattning i denna fråga. Med tanke på att ortsavdragen har till uppgift att från beskattningen undantaga den del av inkomsten, som åtgår till de mest elementära levnadskostnaderna och alltså saknar skattekraft, måste kravet på rättvisa i beskattningen leda till att hänsyn tas till den skattskyldiges försörjningsbörda. Vid jämförelse rörande skatteförmågan mellan två personer i samma inkomstläge, av vilka den ena har barn men inte den andre, kan man inte komma till ett riktigt resultat utan att beakta förekomsten av barn hos den ena familjen. Endast genom återinförande av barnavdrag kan en rättvis fördelning åstadkommas.

dels ock ansett att utskottet under punkterna 1), 2), 5), 6) och 7) bort hemställa följande:

1) att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 670 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl. samt I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl., samtliga motioner i vad de avser förevarande fråga, ävensom i anledning av de likalydande motionerna I: 72 av herr Ragnar Bergh och II: 87 av herr Magnusson i Borås m. fl., samt I: 347 av herr Boheman m. fl. och II: 408 av herr Rydén m. fl., måtte antaga följande

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 48 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 48 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 3 860 kronor, i Ortsgrupp II 4 020 kronor, i Ortsgrupp III 4 180 kronor, i Ortsgrupp IV 4 340 kronor och i Ortsgrupp V 4 500 kronor.

Gift skattskyldig — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (*ensamstående*) äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 1 930 kronor, i Ortsgrupp II 2 010 kronor, i Ortsgrupp III 2 090 kronor, i Ortsgrupp IV 2 170 kronor och i Ortsgrupp V 2 250 kronor.

Har skattskyldig — — — tiotal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1962 eller tidigare år.

2) att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 670 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl., i vad motionerna avser förevarande fråga, samt i anledning av motionen II: 546 av fru Kristensson och fröken Wetterström, måtte antaga

dels följande

Förslag

till

lag om ändring av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 65 § kommunalskattelagen den 28 september

1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i nämnda lag skall införas en ny paragraf, benämnd 48 a §, av nedan angiven lydelse.

48 a §.

Vad i 48 § 2 mom. stadgas skall icke gälla skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret och som enligt bestämmelserna i 3 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering är ålders- eller invalidpensionär eller vars make är sådan pensionär. Denne äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt Ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter, därest endast en av makarna är pensionär som i första stycket sagts, kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 5 400 kronor, i Ortsgrupp II 5 500 kronor, i Ortsgrupp III 5 600 kronor, i Ortsgrupp IV 5 700 kronor och i Ortsgrupp V 5 800 kronor.

Därest sammanlevande makar båda är pensionärer enligt ovan, åtnjutes kommunalt Ortsavdrag med 7 000 kronor.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) äger, därest han haft hemmavarande barn under 16 år, likaledes åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med 7 000 kronor.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sagts äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med 3 500 kronor.

Bestämmelser om Ortsavdrag enligt 48 § 2 mom. skola i tillämpliga delar avse jämväl avdrag enligt 48 a §.

65 §.

Fråga, huruvida skattskyldig är ålders- eller invalidpensionär och huruvida skattskyldig haft barn eller icke, liksom ock frågan om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn.

I fråga — — — följande beskattningsåret.

De för — — — make avlidit.

Har eljest — — — för taxeringen.

De för — — — haft barn.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1962 eller tidigare år.

dels ock följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

8 §.

Skattskyldig fysisk — — — 1 mom. kommunalskattelagen.

Vad i 48 § 2 och 3 mom., 48 a § samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt Ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt Ortsavdrag.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter statligt Ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen eller 48 a § andra, tredje eller fjärde stycket samma lag och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den — — — beskattningsbara inkomsten;

när den — — — 65 % av återstoden.

För annan — — — 65 % av återstoden.

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

5) att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 670 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl. och i anledning av de likalydande motionerna I: 669 av herr Bengtson m. fl. och II: 801 av herr Hedlund m. fl. samt I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl., samtliga motioner i vad de avser förevarande fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t, efter därom företagen utredning, måtte med

beaktande av vad i förstnämnda motionspar anförts förelägga 1962 års riksdag förslag rörande en väsentlig överflyttning från primärkommuner och landsting till staten av kostnader, vilka helt beror av statliga beslut och över vilkas storlek kommunerna alltså ej kan råda;

6) att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 141 av herr Arvidson och II: 168 av herr Regnéll m. fl. samt i anledning av de likalydande motionerna I: 470 av herr Jonasson och II: 547 av herr Magnusson i Jönköping m. fl., sistnämnda motioner i vad de avser förevarande fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, efter företagen utredning, för 1962 års riksdag framlägga förslag om en indexreglering av dels ortsavdragen, dels inkomstskatteskalornas skiktintervaller;

7) att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 348 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 411 av herr Hjalmarsson m. fl., måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att allmänna skatteberedningen skall få i uppdrag att, med beaktande av vad i motionerna anförts, så snart ske kan framlägga förslag om barnavdrag vid beskattningen.

II) av herrar *Spetz, Söderquist, Kollberg* och *Gustafson* i Göteborg, vilka *beträffande lagstiftning rörande generell höjning av ortsavdragen* anförde följande:

Åberopande innehållet i de likalydande motionerna I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl. samt den av oss till utskottets betänkande nr 60 avgivna reservationen har vi ansett att utskottet bort föreslå en omedelbar höjning av ortsavdragen vid statlig och kommunal inkomstskatt med 500 kronor för gift skattskyldig liksom för ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år och med 250 kronor för annan ensamstående skattskyldig. Skattelättnaden skall gälla fr. o. m. 1962 års inkomster och ses som ett första steg i en lindring av inkomstskatten.

I samma motioner har även angivits på vad sätt kommunerna skall kompenseras för det genom ortsavdragshöjningen minskade skatteunderlaget. Vi anser motionärernas förslag i detta hänseende ändamålsenliga.

Vi har sålunda ansett att utskottet under punkten 1) bort hemställa följande:

1) att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl. samt de likalydande motionerna I: 670 av herr Ewer-

löf m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl. — båda motionsparen såvitt avser lagstiftning om generell höjning av orsavsdragen — och i anledning av de likalydande motionerna I: 72 av herr Ragnar Bergh och II: 87 av herr Magnusson i Borås m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 347 av herr Boheman m. fl. och II: 408 av herr Rydén m. fl., måtte antaga följande

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 48 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 48 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt orsavsdrag med följande belopp, nämligen i orsavsgrupp I 3 860 kronor, i orsavsgrupp II 4 020 kronor, i orsavsgrupp III 4 180 kronor, i orsavsgrupp IV 4 340 kronor och i orsavsgrupp V 4 500 kronor.

Gift skattskyldig — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (ensamstående) äger åtnjuta kommunalt orsavsdrag med följande belopp, nämligen i orsavsgrupp I 1 930 kronor, i orsavsgrupp II 2 010 kronor, i orsavsgrupp III 2 090 kronor, i orsavsgrupp IV 2 170 kronor och i orsavsgrupp V 2 250 kronor.

Har skattskyldig — — — tiotal kronor,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1962 eller tidigare år.

III) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett

dels att utskottets yttrande i nedan angiven del bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer — — — (= utskottet s. 16 rad 16 uppifrån—rad 16 nedifrån) — — — lång sikt. Utskottet vill framhålla önskvärdheten av att dessa frågor upptas till övervägande omedelbart så att förslag i ämnet snarast kan framläggas för riksdagen.

Vad beträffar — — — (= utskottet s. 16 rad 15 nedifrån—rad 1 nedifrån) — — — emellan beaktas. Med det anförda anser sig utskottet ha

besvarat motionsyrkandena avseende en generell höjning av ortsavdragen och uttalar angelägenheten av att Kungl. Maj:t såvitt möjligt framlägger förslag i frågan redan vid innevarande års höstriksdag.

dels ock att utskottets hemställan under punkten 3) bort ha följande lydelse:

beträffande utredning rörande generell höjning av ortsavdragen

3) att riksdagen, med bifall till motionerna I: 669 av herr Bengtson m. fl. och II: 801 av herr Hedlund m. fl. samt i anledning av motionerna I: 462 av herr Bengtson m. fl. och II: 543 av herr Hedlund m. fl., ävensom motionerna I: 470 av herr Jonasson och II: 547 av herr Magnusson i Jönköping m. fl., samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att en plan måtte utarbetas och framläggas för innevarande års höstriksdag angående successiv höjning av de skattefria ortsavdragen upp till, räknat efter ortsgrupp V, 5 000 kronor för makar och 2 500 kronor för ensamstående, i samband med plan angående kompensation till kommunerna för skattebortfall, som för-anledes av ifrågavarande ortsavdragshöjning, och plan i princip angående successivt återställande av realvärdet av de till kommunerna utgående statsbidragen, syftande till sänkning av kommunalskatterna och en effektiv kommunal-skatteutjämning.

IV) av herrar *Spetz, Söderquist, Sundin, Kollberg, Vigelsbo* och *Gustafson* i Göteborg, vilka

beträffande utredning rörande särskilt bottenavdrag för folkpensionärer ansett att utskottet, återopande innehållet i de likalydande motionerna I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl. i vad avser förevarande fråga, bort under punkten 4) hemställa,

4) att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl., såvitt avser förevarande fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag ang. särskilda bottenavdrag för folkpensionärer, som kan göra smärre inkomster vid sidan om folkpensionen i ökad utsträckning skattefria.

V) av herrar *Spetz, Söderquist, Kollberg* och *Gustafson* i Göteborg, vilka *beträffande utredning rörande kompensationsåtgärder till kommunerna för skatteunderlagsbortfall i anledning av ortsavdragshöjning,*

med åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl., ansett att utskottet under punkten 5) bort hemställa,

5 a) att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 676 av herr Lundström m. fl. och II: 804 av herr Ohlin m. fl., i vad avser förevarande fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t

uttala att kommunerna skall kompenseras för det genom ortsavdragshöjningen minskade skatteunderlaget genom att kommunernas kostnader för invalidpensionerna inom folkpensioneringen övertas av staten och att, i avvaktan härpå, kommunerna övergångsvis skall av statsmedel erhålla kompensation för inkomstbortfallet, samt

hemställa att förslag i sistnämnda avseende snarast föreläggas riksdagen, samt

b) att följande motioner, nämligen

de likalydande motionerna I: 669 av herr Bengtson m. fl. och II: 801 av herr Hedlund m. fl.,

de likalydande motionerna I: 670 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 802 av herr Hjalmarson m. fl.

måtte, i den mån de icke i förevarande del kan anses besvarade med vad utskottet under 5 a, hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

VI) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett

dels att det stycke å s. 17 i utskottets betänkande, som börjar med orden »Utskottet får» och slutar med orden »denna del» bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det vara av stort värde om sådana förskjutningar i skattebelastningen mellan olika kategorier skattskyldiga, som inträffande förändringar av penningvärdet medför, kunde förebyggas. Visserligen möter vissa praktiska svårigheter, främst på grund av källskattesystemet, att åstadkomma ett godtagbart system härför. Att låta prisutvecklingen under inkomståret bli bestämmande och därefter verkställa omräkningar av preliminärskatten skulle medföra avsevärda praktiska olägenheter. Såsom i motionerna I: 141 och II: 168 framhållits bör dock priskurvans läge den 1 juli året före inkomståret kunna bli avgörande. En sådan indexreglering bör i första hand gälla de skattefria ortsavdragen. Frågan bör prövas vid pågående skatteutredning. Sedan erfarenheter vunnits av ett sådant system för garanterande av ortsavdragens realvärde bör frågan om indexreglering av de vid den statliga inkomstbeskattningen gällande skatteskalorna kunna tas upp till prövning i ett senare sammanhang.

dels ock att utskottets hemställan under punkten 6) bort ha följande lydelse:

beträffande indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor

6) att riksdagen, med bifall till motionerna I: 470 av herr Jonasson och II: 547 av herr Magnusson i Jönköping m. fl., såvitt nu är i fråga, samt i anledning av motionerna I: 141 av herr Arvidson och II: 168 av herr Regnéll m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om prövning av möjligheterna att genom indexreglering garantera upprätthållande av ortsavdragens realvärde i enlighet med vad utskottet i det föregående anført.

VII) av herrar *Spetz, Söderquist, Kollberg* och *Gustafson* i Göteborg i fråga om utskottets hemställan

dels under punkten 6) *beträffande indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor*

dels ock under punkten 7) *beträffande utredning rörande barnavdrag.*